

OPEN BRIEF AAN DE SENATOREN

MARC COSYNS heeft een boodschap voor onze senatoren. 'Geef artsen en zorgverleners de mogelijkheid gedurende een jaar alle vormen van sterven te begeleiden via een gedoogbeleid, dus zonder mogelijkheid van vervolging noch enige verwijzing naar moord.'

Onbevangen kijken naar het levenseinde

Geachte senatoren, Vandaag 29 mei zal de documentaire 'Het is goed geweest... Euthanasie, als ouderdom en omgeving de keuze mee bepalen' op de website van de VRT te zien zijn en zal het programma *Koppen* er een reportage aan wijden. Ik had jullie deze documentaire graag vooraf laten zien, op 28 mei, zes jaar na de publicatie van de euthanasiewet in 2002. Ik nam hiervoor contact met senatoren van verschillende politieke partijen, spijtig genoeg zonder resultaat.

Ach ja, wie zijn zij tenslotte: mijnheer Verdonck, madame Werner, mijnheer Van Spaandonck. Patiënten die deze documentaire een stem geeft, patiënten die geen kiezerspubliek meer zijn, ze zijn gestorven.

En ach, wie ben ik? Een banale huisarts die weliswaar verbonden is aan de faculteit geneeskunde van de universiteit Gent, maar geen hoogleraar professor is, zelfs geen doctoraat mocht afleggen omdat hij een te geëngageerde mening in de media liet horen en wiens onderzoek niet werd toegelaten door het ethisch comité. Dat comité vindt het onethisch dat patiënten in hun laatste levensfase wetenschappelijk bevraagd zouden worden. Alsof wetenschappelijke bevraging niet op een menselijke manier zou kunnen gebeuren. Mijn eigen onderzoekservaring in bijvoorbeeld het voorbereidend federaal onderzoek rond het levenseinde en de beperkte internationale onderzoekpublicaties tonen aan dat mensen zelfs 'blij' zijn te kunnen meewerken en ondertussen hun verhaal te kunnen doen.

Maar geachte senatoren — zou ik gezegd hebben, had ik jullie mogen toespreken — jullie zijn hier niet om naar mijn zelfbeklag te luisteren, maar om te kijken naar een documentaire over drie mensen die elk op hun manier in het samen zijn met anderen, kiezen om de behandelingen te stoppen en waardig afscheid te nemen van hun leven, omringd door de stervenszorg die nodig is. Ik denk dat het een goede inleiding kan zijn voor het debat dat dringend zou moeten gevoerd worden: het debat rond het levenseinde in het kader van de zorg voor (chronisch) zieke patiënten en ouderen. Een noodzakelijk debat dat nieuwe wetsvoorstellen best vooraf gaat.

Geachte senatoren, er is veel onduidelijkheid, zelfs desinformatie over het levenseinde. Wat staat mij te wachten? En mijn na(ast)bestaanden? Welke verklaringen dien ik vooraf te formuleren? Kan euthanasie niet in het kader van palliatieve zorg? Ik mag mijn behandelingen stoppen of vragen er geen meer te beginnen, waarom mag ik zelf niet kiezen hoe ik dan dood ga, met een spuitje of een drankje op een afgesproken moment of pijnloos comfortabel op wat langere termijn, zonder dat ik het uur wil weten?

Het zijn dagelijkse vragen voor wie de tijd neemt te luisteren. En ze zijn de basis van mijn engagement en mijn betrachtingen en van vele andere artsen en zorgverleners. Toch ervaar ik hierover onbegrip en tegenkanting. Enerzijds vanwege de 'euthanasiesector met zijn euthanasiestellingen' die vinden dat het kader van de palliatieve zorg niet noodzakelijk is en anderzijds van het kamp van 'palliatief hardnekkigen' die euthanasie ontkennen. Mijn stelling is dat het niet of/of, noch en/en is, maar dat bij stervensbegeleiding de palliatieve zorg als omkadering (niet als filter) voor de patiënt en zijn na(ast)bestaanden een recht én een noodzaak is en dat binnen die palliatieve zorg elke door de patiënt met zijn eventuele naasten te overleggen en te nemen levenseindebeslissing gelijkwaardig is en aan dezelfde wettelijke en wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen moet voldoen.

Maar geachte senatoren, jullie zijn hier niet om naar mijn frustraties tegenover die twee kampen te luisteren, maar om te kijken naar een documentaire over drie mensen die hun verhaal willen doen aan ieder die onbevooroordeeld en onbevangen wil luisteren en zien: mijnheer Verdonck, hij leefde bijna 88 jaar goed en stierf op 27 december 2007, madame Werner leefde

meer dan 88 jaar, en het was goed geweest. Zij stierf op 5 januari 2008. En mijnheer Van Spaandonck, hij zou deze maand 83 geworden zijn en hij stierf op 5 februari 2008. Na de film, geachte senatoren, wil ik jullie drie voorstellen voorleggen.

1. Geef artsen en zorgverleners de mogelijkheid gedurende een jaar alle vormen van sterven te begeleiden via een gedoogbeleid, dus zonder mogelijkheid van vervolging noch enige verwijzing naar moord. Ik zou dit zelfs willen kaderen in het noodzakelijk overhevelen van het medisch gebeuren van strafwet naar burgerwet voor alle medische handelingen. Het is toch al te gek dat bij een sterven door bijvoorbeeld een problematische operatie sprake is van doodslag door steek- en snijwonden. Sommigen zullen zeggen dat Cosyns het weer allemaal door elkaar haspelt maar de connotatie van sterven — en euthanasie in het bijzonder — met moord zorgt juist voor een onheilzaam taboe. (En dat ontslaat natuurlijk de rechterlijke macht niet van vervolging bij manifeste misbruiken zoals bij de moord op een suikernonkel op vraag van een familielid en een procentje voor de dokter.)

2. Maak gedurende dat jaar registratie en wetenschappelijk onderzoek mogelijk van alle levenseindebeslissingen gekaderd binnen de stervensbegeleiding. Het Vlaamse registratieonderzoek voor bevellingen kan daar als voorbeeld dienen. Het kreeg trouwens recentelijk 157.000 euro van minister van Welzijn Steven Vanackere. Ook het onderzoek dat we in 1998 startten, kan als voorbeeld dienen, maar dan met de aangepaste indeling van de zeven manieren van medisch begeleid sterven zodat men alle

Geachte senatoren, er is veel onduidelijkheid, zelfs desinformatie over het levenseinde

niet-plotse sterfgevallen (ongeveer 70 procent van de overlijdens) in kaart kan brengen. De concrete vraag is of minister Volksgezondheid Laurette Onkelinx de moed heeft om geld vrij te maken voor de uitvoering van het federale onderzoek over 'levenseindebeslissingen' waarvoor wij (Ugent en ULB) het voorbereidende onderzoek deden in 2006 en dat we graag zouden voltooien.

3. Voer het debat in de Senaat gedurende dit jaar van gedoogbeleid en ermee samenhangend registratieonderzoek het noodzakelijke debat over stervensbegeleiding, over palliatieve zorg en alle levenseindebeslissingen die daarin mogelijk zijn, over de problematiek van vergrijzing, de chronische zorg maar ook over de te vermijden ziekenhuissterftes, en de moorden en zelfdodingen bij bejaarden. Angst is een slechte raadgever om deze gecorrleerde problemen niet op een serene respectvolle manier aan bod te laten komen.

Geachte senatoren, dit alles zou ik gezegd hebben, had ik jullie mogen toespreken en dan zou ik geluisterd hebben naar jullie reacties en commentaren en had het debat zijn eerste inleiding gehad.

Geachte senatoren, nu ik jullie toespreek via de media zou ik jullie ook willen vragen te kijken naar de documentaire via die media. Terwille van drie patiënten die hun stem willen laten horen voor zovele anderen, over

Twee maanden geleden maakte Marc Cosyns een eerste documentaire over euthanasie en dementie. Die was te zien op de website van De Standaard. Vandaag heeft hij een tweede film klaar.

hun keuze van sterven. En mochten jullie nog niet echt overtuigd zijn, de documentaire wordt ingeleid met een gedicht van Remco Campert. Hij wordt in juli 80.

*Als ik doodga
hoop ik dat je erbij bent
dat ik je aankijk, dat je mij aankijkt
dat ik je hand voelen kan.
Dan zal ik rustig doodgaan
dan hoeft niemand verdrietig te zijn
dan ben ik gelukkig*

Marc Cosyns is huisarts en verbonden aan de Vakgroep huisartsgeneeskunde en eerstelijnsgezondheidszorg van Universiteit Gent.

ONLINE
www.standaard.be/georgette